

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

POTAPENKO kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(32318/05. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2011. február 1.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Potapenko kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként
tartott ülésén, melynek tagjai voltak:
Françoise Tulkens, *Elnök*,
Ireneu Cabral Barreto,
Danutė Jočienė,
Sajó András,
Nona Tsotsoria,
İşıl Karakaş,
Kristina Pardalos *bírák*,
és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*
2011. január 11-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően
az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (32318/05. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy ukrán állampolgár, Alexandr Vlagyimirovics Potapenko („a kérelmező”) 2005. augusztus 31-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Hóltzl L. Képviselő képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. 2009. március 24-én a Második Szekció Elnöke úgy határozott, hogy közli a panaszt a Kormánnyal. Arról is döntés született, hogy a kérelem érdeméről és elfogadhatóságáról a Bíróság együttes határozatot hoz (29. cikk 1. bekezdés).

4. Az ukrán Kormány nem gyakorolta az Egyezmény 36. cikkének 1. bekezdése, illetve a Bíróság Eljárási Szabályzatának 44. szabálya alapján számára biztosított beavatkozási jogot.

A TÉNYEK

AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1962-ben született és Békéscsabán él.

6. 1998. szeptember 15-én család minősített esete és más bűncselekmények miatt büntetőeljárás indult az 1986 óta Magyarországon élő kérelmező és társai ellen.

7. 1999. március 8-án a rendőrség a büntető eljárásra tekintettel visszatartotta a kérelmező útlevelét. A kérelmező nem fellebbezett az

intézkedést hatályában fenntartó, 1998. április 15-i közigazgatási határozat ellen, amely ilyen módon 1999. május 18-án jogerőre emelkedett.

8. 1999-ben és azt követően 2000. augusztus 15-én és december 12-én, továbbá 2002. december 16-án a kérelmező útlevelének visszaadását kérlemelte; az utolsóként említett alkalommal nagyanyja temetésén kívánt megjelenni Ukrajnában. Kérelmei sikertelenek maradtak. 2005. október 17-én benyújtott ismételt kérelmére 2006. január 11-én azt a tájékoztatást kapta, hogy útlevelét az ügyel megbízott hatóság nem találta. Az útlevelet csak 2006. szeptember 11-én találták meg és adták vissza a kérelmezőnek.

9. Időközben, 2002. július 24-én, a Fővárosi Főügyészség vádiratot nyújtott be az ügyben.

10. Több tárgyalást követően a kérelmezőt 2007. április 26-án felmentették.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

11. A kérelmező panaszolta, hogy az eljárás hossza összeegyeztethetetlen volt az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésében foglalt “ésszerű idő” követelményével. A Kormány vitatta az állítást.

12. A figyelembe veendő időszak egy bírósági szinten több mint nyolc évig és hét hónapig tartott. Az eljárás ezen hosszára figyelemmel a kérelmet elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

13. A Bíróság már többször megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének megsértését olyan ügyekben, amelyek a jelenlegihez hasonló kérdéseket vetettek fel (ld. többek között *Pélissier and Sassi v. France* [GC], no. 25444/94, § 67, ECHR 1999-II). A benyújtott dokumentumokat megvizsgálva a Bíróság úgy véli, hogy a Kormány nem terjesztett elő olyan tényt vagy meggyőző érvet, amely a Bíróságot a jelen körülmények között eltérő következtetés levonására bírná. A kérdéssel kapcsolatos esetjogára figyelemmel a Bíróság megállapítja, hogy az eljárás túlzottan hosszú volt, és nem felelt meg az “ésszerű idő” követelményének.

Ezért az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY NEGYEDIK JEGYZÖKÖNYVE 2. CIKKE 2. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

14. A kérelmező azt is panaszolta, hogy útlevelének elhúzódtott visszatartása mozgásszabadságának megsértését jelentette. A Bíróság úgy véli, hogy a panaszt az Egyezmény Negyedik Jegyzőkönyvének 2. cikke alapján kell megvizsgálni, melynek releváns része kimondja:

„2. Mindenki szabadon elhagyhat minden országot, beleértve a saját országát is.

3. E jogokat kizárólag csak olyan, a törvényekkel összhangban lévő korlátozásoknak lehet alávetni, melyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy a köz biztonsága érdekében, a közrend fenntartásához, a bűnmegelőzéshez, a közegészség vagy az erkölcsök védelméhez, illetőleg mások jogainak és szabadságainak megóvásához szükségesek.”

15. A Kormány vitatta az állítást.

A. Elfogadhatóság

16. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező nem nyújtott be fellebbezést az 1999. április 15-i határozat ellen. Továbbá, a kérelmezőnek 2003. június 30-ig lehetősége volt arra, hogy a hatóságtól kérje az útlevél visszatartását megalapozó indokok ismételt megvizsgálását. Ha így tett volna, akkor a kérelem nyomán kibocsátott közigazgatási határozat ellen fellebbezést nyújthatott volna be, majd a határozat bírósági felülvizsgálatát kérhette volna. 2003. július 1-től kezdődően az ügyét tárgyaló büntető bírósághoz nyújthatott volna be hasonló tartalmú kérelmet. Összegezve, a Kormány szerint a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslatokat.

17. A kérelmező általánosságban vitatta e nézeteket.

18. A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező legalább négy alkalommal sikertelenül kérelmezte útlevelének visszaadását (ld. fenti 8. bekezdés). A Bíróság ezért meggyőződött arról, hogy a kérelmező kimerítette azokat a jogorvoslatokat, amelyek kimerítése az adott körülmények között ésszerűen elvárható volt. A hazai jogorvoslatok kimerítésének kötelezettsége csak azon jogorvoslatok kérelmező általi rendes kimerítését követeli meg, amelyek az Egyezménnyel kapcsolatos panasz tekintetében hatékonyak, elégségesek és hozzáférhetők (ld. *Balogh kontra Magyarország*, 47940/99. sz., 30. bekezdés, 2004. július 20., és *John Sammut and Visa Investments Limited v. Malta* (dec.), no. 27023/03, 28 June 2005). Ha több hazai jogorvoslat áll a kérelmező rendelkezésére, akkor az Egyezményben biztosított jogok hatékony védelme érdekében a 35. cikket úgy kell alkalmazni, hogy az tükrözze az adott egyén helyzetének gyakorlati realitásait. (ld. *Yağiz v. Turkey*, no. 19092/91, Commission decision of 11 October 1993, Decisions and Reports (DR) 75, p. 207). Ebből következően

a panasz nem utasítható el a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt.

19. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

20. A kérelmező szerint elfogadhatatlan volt, hogy – az intézkedés megszüntetése iránt előterjesztett több egyéni kérelme ellenére – mintegy hét és fél évig megakadályozták őt abban, hogy Magyarországot elhagyja. A Kormány nem terjesztett elő érvet a kérelem érdemét illetően.

21. A Bíróság megismétli, hogy a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikke minden személy számára biztosítja a mozgásszabadság jogát, beleértve azt a jogot is, hogy bármely országból olyan másik országba utazzon, ahova belépését engedélyezik. Az e jogot korlátozó bármely intézkedésnek törvényesnek kell lennie, a fent említett Egyezménybeli rendelkezés 3. bekezdésében hivatkozott törvényes célok valamelyikét kell szolgálnia, s megfelelő egyensúlyt kell teremtenie a közérdek és az egyén jogai között (ld. *Baumann v. France*, no. 33592/96, § 61, ECHR 2001-V).

22. A Bíróság meggyőződött arról, hogy a kérelmező számára a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikke alapján biztosított jogokba történt beavatkozás – melynek megtörténtét és törvényes voltát a felek nem vitatták – azt a törvényes célt szolgálta, hogy biztosítsa a kérelmező elérhetőségét az igazságszolgáltatás számára, következésképpen a közrend fenntartását célozta.

23. Az arányosságot illetően a Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező útlevélét 1999. március 8-án tartották vissza, és 2006. szeptember 11-én adták vissza. Az útlevél ideiglenes intézkedésként történő visszaadása iránti négy – köztük a közeli hozzátartozó temetésével kapcsolatos – kérelmét elutasították. Így az ország elhagyására vonatkozó tiltás változatlan formában hét és fél évig maradt fenn. A Bíróság megismétli: a korlátozás hosszú időn keresztül történő automatikus fenntartása még abban az esetben is az egyén jogait sértő aránytalan intézkedéssé válhat, hogyha az egyén mozgásszabadságának korlátozása kezdetben indokolt volt (ld. *Riener v. Bulgaria*, no. 46343/99, § 121, 23 May 2006; *Luordo v. Italy*, no. 32190/96, ECHR 2003-IX; és, *mutatis mutandis*, *İletmiş v. Turkey*, no. 29871/96, ECHR 2005-XII).

24. A Bíróság véleménye szerint a szóban forgó kiutazási tilalom valójában szinte automatikus, határozatlan időtartamú blanketta-intézkedésnek minősült (ld. *Földes és Földesné Hajlik kontra Hungary*, 41463/02. sz., 32-36. bekezdés, ECHR 2006-XII). A Bíróság úgy véli, hogy ez ellentétes a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikke alapján a

hatóságokra háruló azon kötelezettséggel, hogy megfelelően gondoskodniuk kell arról, hogy a saját ország elhagyását biztosító jog korlátozása az ügy egyedi körülményei között a korlátozás fenntartásának időtartama alatt mindvégig indokolt és arányos legyen.

25. Ebből következően megsértették a kérelmező számára a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkének 2. bekezdésében biztosított jogot arra, hogy Magyarországot elhagyja.

IV. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

26. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

27. A kérelmező 520 000 euró vagyoni és nem vagyoni kártérítést követelt.

28. A Kormány vitatta az igényt.

29. A Bíróság nem lát okozati kapcsolatot a megállapított jogsértés és az állított vagyoni kár között; ezért ezt az igényt elutasítja. Úgy véli azonban, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett. Méltányossági alapon a Bíróság 12 500 eurót ítél meg ilyen címen a kérelmező számára.

B. Költségek és kiadások

30. A kérelmező nem terjesztett elő költségtérítés iránti igényt.

C. Késedelmi kamat

31. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Elfogadhatóvá *nyilvánítja* a kérelmet;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*, hogy a Negyedik kiegészítő jegyzőkönyv 2. cikkének 2. bekezdését megsértették;
4. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kár tekintetében 12 500 (tizenkétezer ötszáz) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie magyar forintban, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2011. február 1-jén, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Françoise Tulkens
Elnök